

rømme, at den private Skole i Øjeblikket er inde i en Krise; men Grunden dertil er ingenlunde pædagogisk, men ganske afgjort økonomisk. Det er ikke pædagogisk, at Privatskolen har spillet Fallit, paa ingen Maade. Den har stadig, ogsaa i Øjeblikket, gjort et saa stort Indskud i vort højere Skolevæsens Aandsliv, at den paa ingen Maade kan siges at have spillet Fallit pædagogisk. Pædagogisk set har Privatskolen ogsaa for den højere Skoles Vedkommende store Fordele. Jeg skal blot nævne et Par af dem. Den private Skole, ogsaa den højere private Skole, kan have et langt stærkere aandeligt Særpræg end en Statsskole og kan være en langt stærkere Enhed. Der kan i den private Skole være et langt stærkere aandeligt Fællesskab mellem Lærerne, der i høj Grad kan præge Skolen og dens Arbejde. Det er jo saaledes ved den private Skole, at det er Lederen, der antager Læreren, og han kan da tage Hensyn til, om Antagelsen af en Lærer styrker den Enhed og det Fællesskab, som er ejendommeligt for vedkommende Skole. Det samme kan ingenlunde være Tilfældet ved en Statsskole. Og den private Skole har vist sig at have en anden Fordel, den har vist sig at have en Betydning, som giver den Berettigelse. Det er saaledes ganske uomtvisteligt, at den højere private Skole herhjemme har løst store Opgaver, som Statsskolen har maattet lade eller har ladet ligge. Jeg kan underbygge denne min Bemærkning med en Udtalelse af en af den lærde Skoles Mænd, nemlig Rektor Bruun i Kolding. Han skrev — for et Par Aar siden, tror jeg — i „Vor Ungdom“ en Afhandling om det højere Skolevæsen og sagde der blandt andet, at den private højere Skole havde den Fortjeneste i det 19de Aarhundrede at have løst Opgaver, som Staten og Statens Skoler havde ladet ligge.

Men naar Forholdene har været og stadig er saadanne, at Privatskolen har en pædagogisk set betydningsfuld Stilling indenfor vort Skolevæsen, er det selvfølgelig ikke med Glæde, at man ser et Lovforslag som dette, der tilsigter at føre disse Skoler ind under Stat og Kommune. Jeg kan saa inderlig godt forstaa, at det ærede Medlem for Københavns 5te Valgkreds (Borbjerg) forleden Dag var meget fornøjet, tror jeg, jeg tør sige, over dette Lovforslag, skønt det paa visse Omraader ikke gik saa vidt, som han kunde ønske. Det er jo et Lovforslag, der — det maa erkendes — i høj Grad nærmer os til det Skoleideal, som Socialdemokraterne har

Lovforslaget er jo blevet til paa Grundlag af et nedsat Udvalgs Arbejde, efter vistnok mange Forhandlinger i dette Udvalg. Men jeg tror, man har Lov til at sige, at Socialdemokraterne ikke er gaaet tomhændede bort fra disse Forhandlinger. Det er nok gaaet saadan her, som det næsten gaar alle Vegne, saadan som der stod i de gamle Historiebøger, naar et Slag udkæmpedes mellem to Hære, at begge Parter tilskrev sig Sejren. Men jeg tror, man tør sige, at Socialdemokraterne har Lov til ved denne Lejlighed at tilskrive sig Sejren. Det er i Virkeligheden en betydningsfuld Nærmelse til det socialdemokratiske Skoleideal, der tilsigtes med dette Lovforslag, og jeg kan ikke lade være med at gøre opmærksom paa det, som jeg stadig har haft en Følelse af, at dette Lovforslag ved hele sit Indhold stemmer vel overens med det politiske System, vi i Øjeblikket har, det System, som især er præget af dette: mere og mere ind under Staten. Det forekommer mig, at dette Lovforslag passer naturligt ind i hele dette System, og det er et System, jeg ikke sætter Pris paa, derfor er det ikke med Glæde, jeg ser dette Lovforslag.

Der er et enkelt Lysspunkt i Lovforslaget, som flere Gange er blevet nævnt under denne Forhandling, og det er § 7 — hvis den da er et Lysspunkt. Jeg maa sige, at oprindeligt troede jeg, at denne Paragraf var et Lysspunkt for dem, der i øvrigt med lidt Bedrøvelse ser paa det hele Forslag, men jeg er senere kommet til at tænke paa, at der vistnok ikke er meget af Lys at hente i den Paragraf, og jeg er blevet slemt rokket i min Tro paa, at den er et Lysspunkt, ved adskillige Udtalelser, der i den senere Tid er fremkommet. Jeg er kommet til at se, at det maaske mere er en Skueret end en virkelig Ret, der er givet i § 7, og jeg skal med Opmærksomhed lytte, naar den højtærede Minister udtaler sig om, hvad der virkelig skal forstaaes ved denne Paragraf. Det maa jo dog først og fremmest være Ministeren, der skal skønne over, om en Skole har et saadant Særpræg af almen Betydning, at der kan gives Statstilskud til Skolens Drift. Jeg kunde have Lyst til i denne Sammenhæng at nævne en Artikel, som tog det sidste Haab om, at denne Paragraf var et Lysspunkt, fra mig. Det er en Artikel, der stod i Regeringsbladet „Politiken“ den 20. December sidste Aar, og jeg maa maaske med den højtærede Formands Tilladelse have Lov til at oplæse et Brudstykke af denne Artikel, som er i høj Grad klar og